

Extrema esquerra: la revolució perduda

A punt d'acabar el mil·lenni, l'esquerra radical sobreviu aferrada als seus ideals i a les seves febles estructures de partit. Però hi ha qui en repensa les estratègies i opta pels nous moviments alternatius.

El referèndum de l'OTAN, promogut pels socialistes l'any 1985, va ser per a una bona part de l'extrema esquerra la darrera batalla. És de llavors que l'extrema esquerra (esquerra clàssica o no instal·lada) va començar una llarga declinació que l'ha duta a una pràctica desaparició. En última instància, una part dels militants d'aquests moviments han optat per reajustar la ideologia que propugnaven als nous temps.

Són gent que ha optat per dirigir el magma dels nous moviments socials: l'ecologisme, l'antiracisme, el feminisme o l'okupisme, i encara algun més.

De l'extrema esquerra a l'esquerra alternativa. El dia 9 de novembre de 1991, el Moviment Comunista (MC) i la Lliga Comunista Revolucionària (LCR) culminaven al País Valencià un procés de convergència iniciat a

les acaballes del 1990 i que es traduí en el moviment Revolta. A Catalunya ja s'havia consumat el procés uns mesos abans i les Illes encara hi trigarien uns mesos, a resoldre'l.

La naixença de Revolta, un moviment d'abast nacional català, obeïa a la constatació, feta per les dues formacions polítiques susdites, que la societat havia fet canvis importants. "La derrota -explica Francesc Torres, un dels

RAFA GIL

RAFA GIL

A dalt, Francesc Torres, de Revolta al País Valencià. A sota, Esther Ballon, líder de Jove Germania, organització juvenil de Revolta.

portaveus al País Valencià de Revolta-, de les formacions d'esquerra clàssica en el referèndum de l'OTAN va tenir dues conseqüències ben distintes. D'una banda, fou la *debàcle* de moltes d'aquestes formacions; d'una altra, la comprovació que la campanya de l'OTAN havia mobilitzat tot de gent que, agrupada en

moviments distints, podia esdevenir una alternativa a la política feta des del parlament". Revolta, com a experiència, és un dels exponents més importants de l'evolució del pensament i de la praxi política entorn del marxisme clàssic. "Des de fa uns anys -explica Torres- ens hem abocat molt als moviments socials de base. Ara mateix els sindicats fan una tasca lloable, però, és clar, només adreçada als treballadors que tenen feina fixa. Nosaltres plantegem una alternativa al partit com a eina de transformació social, sense que això signifiqui menystenir la tasca dels partits de l'esquerra instal·lada. Hem adoptat uns valors de la tradició socialista i de la tradició anarquista tot mirant de propugnar un nou estil de vida, però tampoc no tenim receptes màgiques per a un model de mercat o de societat".

Al final del mil·lenni els moviments alternatius són l'únic recanvi dels partits marxistes que constel·laren la transició.

Revolta manté, fins i tot, una organització juvenil, Jove Germania, hereva de les joventuts del MCPV, fundades a Porta Coeli l'abril de l'any 1975. "Funcionem molt independentment -comenta la portaveu de Jove Germania, Esther Vallon- de Revolta. Els membres de Jove Germania provenen quasi tots del món universitari, encara que hi ha una mica de tot". Revolta, igual que Jove Germania, ha aconseguit una certa estabilitat en el panorama polític extraparlamentari del País Valencià.

Ara bé, si l'experiència també funciona a Mallorca, al Principat s'ha frustrat, bàsicament, per en-

frontaments entre membres del MC i de la LCR. Una dissolució traumàtica que, en certa manera, ha desembocat en dues experiències ben distintes: la publicació *Veus Alternatives* i la creació de l'Espai Verd, Roig, Violeta.

Pel que fa a la primera, Ignasi Álvarez, un dels responsables de la publicació, s'estima més de desmarcar-la de l'espectre de l'extrema esquerra i de defugir l'assumpció de cap memòria històrica.

Pel que fa a l'Espai Verd, Roig, Violeta, grup vinculat a Iniciativa de Catalunya, desenvolupa les seves activitats entorn del Centre de Treball i Documentació de Barcelona, representat per Ramon Garbrou. "El Centre -ens comenta- és un espai de reflexió crítica que des de la transició ha tingut un paper importantíssim. Aquí s'aglutina tot el que és esquerra alternativa, i hi han passat grups diferents configurats en conjuntures polítiques distintes. Al Centre, hi ha des d'Acció Ecologista a l'associació Meninos da Rua... Toca qüestions com el pensament únic i, abans de l'estiu, treballarem en el tema de la globalització econòmica".

L'Espai o la revolta dels moviments socials. "Ens hem estabilitzat com a grup impulsant un seguit de campanyes com la que vam fer contra la nuclear de Vandellòs o l'organització de Conferència Mediterrània Alternativa, del novembre del 1995, i que va congregar més de dues mil persones d'ONG espanyoles de tota mena", explica Josep Maria Tur, portaveu de l'Espai.

Tot i restar vinculat, com un corrent d'opinió, amb IC, l'Espai manté una línia ideològica autònoma i es mostra crític envers la coalició. Ben mirat, el corpus teòric que alimenta l'Espai és molt coincident, per força, amb el de Revolta. "Mai no ens ha agradat l'expressió extrema esquerra -diu Josep Maria Tur- que entenem que és un terme pejoratiu. Ens considerem l'esquerra, si vols, realista... Creiem, per exemple, que la figura del partit, que en uns

GLÒRIA MATAMALA

altres temps havia estat sagrada, avui és vivament qüestionada i que aquest és el moment dels moviments socials. El canvi social vindrà per aquí". Pel que fa al marxisme, Tur assegura que hi ha hagut una reflexió i que el marxisme ja no es pot entendre com una cosa tancada, vàlida per a interpretar-ho tot i en què priva l'exclusivisme metodològic i que només accepta l'anàlisi de classe. El marxisme tenia molts forats, com ara l'ecologisme..."

El partit 'malgré tout'. En el fons del fons, no tothom ha renunciat, tanmateix, als postulats clàssics del marxisme i menys encara a la figura del partit com una eina bàsica en el procés de transformació social.

És el cas del Partit Obrer Revolucionari (POR), partit trotskista adherit a la IV Internacional, que no tan sols manté intacte el partit, ans fa sortir dues publicacions al carrer. *Força Obrera*, i *La Aurora*, que ja té vint-i-set anys.

Miquel Casas, portaveu del POR assegura que tots els canvis en l'esfera internacional han estat positius per als trotskistes. "La caiguda dels règims burocràtics de l'est ha demostrat l'efectivitat de les masses populars, encara que és cert que aquest esdeveniment no ha representat cap avenç revolucionari, perquè s'han fet en un moment de confusió política".

Per Miquel Casas, el partit encara és l'eina més avançada per a

lluitar pel socialisme, per tal com representa un programa de les tasques bàsiques per a superar el capitalisme. "Això no vol dir que no ens exigim de participar en activitats diferents, com la de les Meses Cíviques, que agrupa gent d'avantguarda i que vam contribuir a fundar".

El discurs del POR sobre la conjuntura actual del marxisme es manté ferm en els seus principis. Valgui com a mostra un fragment de l'article d'Aníbal Ramos aparegut a *La Aurora* el 19 de desembre de 1996: "No serà gens sobrer d'assenyalar que el 95% dels intel·lectuals formats en la poc recomanable escola de l'estalinisme, els que contribuïren

a pervertir la teoria de la lluita de classes associant-la a la dictadura de la burocràcia del Kremlin i als seus interessos diplomàtics, avui es precipiten a patolls a substituir la lluita de classes per un refregit teòric amb salsa humanista, ecologista i cristiana".

Josep Maria Tur, ex-militant de la Liga Comunista Revolucionària. En l'actualitat és un dels impulsors de l'Espai Roig, Verd, Violeta.

PSAN: l'independentisme impertèrrit. Des de l'òptica de l'independentisme català un altre partit que ha decidit de no plegar és l'històric Partit Socialista d'Alliberament Nacional (PSAN). "El PSAN -afirma el seu líder Josep Guia- és, ara mateix, un partit petit, amb un òrgan de premsa propi, que és *Lluita*. La publicació de *Lluita* és una de les

 Generalitat de Catalunya
Departament de Treball

(L'entendem i
l'atensem)

FONS SOCIAL EUROPEU

Servei Català de Col·locació

Si necessita cobrir un lloc de treball a la seva empresa
té a la seva disposició els telèfons 902 22 11 11 i 902 22 10 44 (*)

(*) L'àmbit d'actuació del SCC legalment es cenyeix a Catalunya

El PSAN s'ha refermat en la defensa del partit com una eina política després d'haver-se arriscat a impulsar moviments independentistes de signe alternatiu. Dalt, a la dreta, les capçaleres de premsa del Partit Obrer Revolucionari.

coses més importants que fem; en la mesura que la revista es proposa la formació, marca uns esquemes ideològics”.

El PSAN manté una petita estructura a València, i està coordinat amb l'organització juvenil Maulets, i encara participa en tot de mobilitzacions.

“El PSAN des que nasqué, l'any 68, manté el marxisme d'alliberament nacional català com a ideologia. És un plantejament al qual s'han anat aproximant partits de l'esquerra, el PC sense anar més lluny, i des d'aquest punt de vista estem satisfets”.

El PSAN també va mirar d'impulsar moviments que captessin una ampla base social, com va ser el Moviment de Defensa de la Terra i Catalunya Lliure, una estratègia fins a cert punt malaurada i que el PSAN no vol tornar a repetir, bo i refermant-se en la voluntat de ser un partit.

Dins l'òrbita de l'independentisme cal esmentar també els últims membres del Partit Comunista (internacionalista), actualment a la presó. Es tracta de la família Mimbrero, detinguda el 1994 per haver donat suport a ETA. Juan Mimbrero Candalija ha exposat no fa gaire, des de les pàgines de *Força Obrera*, la seva situació carcerària.

PC (r), de la clandestinitat a l'alegalitat. El Partit Comunista (reconstituït), braç polític del *Grupo Revolucionario Antifascista Primero de Octubre* (Grapo), és una altra de les formacions que sembla que preserva un cert ni-

vell d'activitat. De fet, manté la publicació *Resistencia* i, si més no aquests darrers anys, s'ha parlat d'un cert grau d'activitat a l'Hospitalet de Llobregat. El PC (r), lligat indiscutiblement als Grapo (en l'actualitat en un tortuós camí de negociació política amb el govern), ha passat aquest últims anys de clandestinitat en una certa situació d'alegalitat. En els cercles d'extrema esquerra es parla fins i tot d'una

Només uns pocs partits d'esquerra radical han preservat les seves estructures. Qui són i què fan és encara un misteri.

certa voluntat de ressorgiment i de reestructuració del partit. Als Països Catalans el PC (r), única formació que manté un maoisme ideològic força pur, ha tingut una importància relativa en el context de l'extrema esquerra. No oblidem que la número dos d'aquest partit, després d'Arenas, és Isabel Llaquet, una lleidatana que inicià la seva cursa política al PC (r) de Madrid.

El PC (r) ha mantingut pràcticament inalterables els seus plan-

tejaments fins als nostres dies, tret d'aproximar-se a l'autodeterminació, sobretot en el cas del País Basc.

Actualment la pressió judicial sobre els membres del PC (r) s'ha alleugerit respecte a uns anys abans, especialment després del 1983, quan gairebé tots els militants d'aquest partit

van integrar-se a l'organització armada.

Cal dir que el PC (r) és un dels grans desconeguts, fins i tot en els cercles més conservadors del marxisme clàssic, cosa que s'explica per la clandestinitat en què han hagut d'actuar.

Els partits que hem ressenyat breument no són, ni de bon tros, tots els que configuren l'extrema esquerra. Podríem parlar de la Unidad Comunista de Espanya, del Partit dels Comunistes de Catalunya, dels nous moviments vinculats a l'independentisme, com és el cas de la Plataforma per la Unitat Popular, o de la inacabable llista de grupsuscles llibertaris que es mouen en moviments alternatius o bé en solitari, i que són potser els hereus més representatius d'unes formes ideològiques i de lluita que havien arrelat durant la transició.

Altrament, en la nova esquerra alternativa sorgida de la desfeta d'alguns d'aquests grups persisteix l'esperit de l'extrema esquerra. Amb tot, i en opinió de Jesús Maestro, polítleg de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials de Barcelona, cal assenyalar que, l'extrema esquerra, en la seva accepció més pura, definiria els grups polítics que presenten una alternativa completa a la societat, i que, en canvi, els nous moviments alternatius només idealitzen, “tenen una cosmovisió determinada, però no ofereixen alternatives socials globals”.

Francesc Viadel